

ἡ διὰ ψηφιδοθεσίας ἀρίστης παράστασις τῆς κεφαλῆς τῆς Μεδούσης ἐν ἰδιωτικῷ οἴκῳ, ὡς τοῦλάχιστον μέχρι τοῦδε δείκνυται ἡ οἰκοδομή.

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 31ῃ Μαρτίου 1882.

ΙΑΚ. Χ. ΔΡΑΓΑΤΣΗΣ

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΟΔΟΥ

Εἰς τὰ ἀρχαιολογικὰ προηγουμένου φύλλου τῆς «Ἑστίας» κατεχωρίσθη ἡ πληροφορία ὅτι ἀνευρέθη ὁ κατὰ τὴν ἱερὰν ὁδὸν ὑπὸ τοῦ Παυσανίου μνημονευόμενος ναὸς τοῦ Κουαμίτου. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀκριβές. Ἐπειδὴ δὲ αἱ λίαν ἐνδιαφέρουσαι ἀνασκαφαὶ αὐτὰι τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς ἀναγραφὴν διαφόρων ὁρθῶν τε καὶ μὴ πληροφοριῶν, καθήκον μου θεωρῶ νὰ παρᾶσχῃ ὑμῖν βραχεῖαν ἀλλ' ἀκριθεὶς περὶ τῶν ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν μου ἀνασκαφῶν σημειώσιν.

Αἱ ἀνασκαφαὶ ἐνηργήθησαν, καὶ θὰ ἐνεργηθῶσιν ἔτι εἰς τὸ ἀπὸ τῆς μικρᾶς Μονῆς τοῦ Προφήτου Ἡλίου μέχρι τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης τμηματὸς τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ, ὅπερ κοινῶς ὡς περιοχὴ τοῦ Δαφνίου χαρακτηρίζεται· δηλ. ἀπὸ τοῦ 8ου μέχρι τοῦ 12ου σημερινοῦ σταδίου τῆς ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἐλευσίνα ὁδοῦ.

Εἰς τρία σημεῖα τοῦ τμηματος τούτου ἡρξάμεν ἀνασκάπτων συγχρόνως· α') εἰς τὸν λεγόμενον ναὸν τῆς Ἀφροδίτης (πρὸς ἐξακρίβωσιν ἂν ἔντως περὶ ναοῦ, καὶ Ἀφροδίτης ναοῦ, πρόκειται, καὶ πρὸς εὑρεσιν σχετικῶν ἀναθημάτων), β') εἰς τὴν Μονὴν Δαφνίου (πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ ἐκεῖ ποῦ εὕρισκομένου ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος) καὶ γ') εἰς τοὺς ἀπέναντι τῆς Μονῆς τοῦ Προφήτου Ἡλίου χώρους (πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς διευθύνσεως τῆς ἀρχαίας ὁδοῦ καὶ πρὸς ἐξακρίβωσιν καὶ χαρακτηρισμὸν κρηπιδωμάτων τινῶν, ὧν ἔχγη κατὰ διαστήματα ὑπεφαίνοντο).

★

Αἱ κατὰ τὸν λεγόμενον ναὸν τῆς Ἀφροδίτης ἀνασκαφαὶ ἐστέφθησαν ὑπὸ λαμπρᾶς ἐπιτυχίας. Ἐβεβαιώθη ὅτι πρόκειται οὐχὶ περὶ ναοῦ, ὡς ἀνακριδῶς σημειοῖ ὁ Παυσανίας, ἀλλὰ περὶ ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης, ἀποκαλυφθέντος ἅπαντος, μετὰ τῶν εἰσόδων αὐτοῦ, τῶν διαφόρων βῶθρων καὶ τῶν συνεχομένων οἰκοδομημάτων. Πλὴν τούτων ὅμως ἀπεκαλύφθη καὶ τὸ πρὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης ὑπὸ τοῦ Παυσανίου μνημονευόμενον «τεῖχος ἀργῶν λίθων θείας ἄξιον», ἄξιοθαύμαστον ἀληθῶς τετράπλευρον πολυγωνικὸν τεῖχος. Μεταξὺ δὲ τοῦ τεύχους τούτου καὶ τοῦ ἱεροῦ ἀπεκαλύφθη τμηματὸς τῆς ἀρχαίας ἱερᾶς ὁδοῦ μετὰ γλυκείας καμπύλης, φέρον τὰ ἔχγη τῶν ἀρμάτων καὶ αὐτὸν ἔτι τὸν ἐρμῆν τὸν κανονίζοντα δι' ἐπιγραφῆς τὴν ἐπὶ τὰ ὀκταστάδιον (ῥωμαϊκῶν μιλίων) «ἐξ Ἀστειως» ἀπόστασιν, διδάσκον δὲ πρὸς τοῦτοις καὶ τὴν ὁδοποιητικὴν τῶν ἀρχαίων.

Ὁ διελθὼν ἄλλοτε ἐκεῖθεν, μόνος αὐτὸς δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν γενομένην ἐργασίαν καὶ τὴν ἐπιελθούσαν ἐκπληκτικὴν καὶ ἀπροσδόκητον μεταφάρφωσιν.

Διάφορα ἀγαλμάτια Ἀφροδίτης (ἡρωτηριασμένα ἀτυχῶς) μαρμαρίναι περισσεύει καὶ μέλη γυναικείου σώματος (ἐνεπίγραφα καὶ μὴ), ρόαι καὶ ἱκανὰ ἐνεπί-

γραφα βῶθρα, οὐ μόνον κατέστησαν ἀναμφισβήτητον ὅτι περὶ Ἀφροδίτης ἱεροῦ πρόκειται, ἀλλὰ καὶ ἐδίδαξαν ἀσφαλῶς τὸν χαρακτήρα καὶ τὰς ιδιότητας τῆς θεᾶς ταύτης ἐν τῇ Ἀττικῇ.

★

Ἐν τῇ Μονῇ Δαφνίου αἱ ἀνασκαφαὶ δὲν ἐπερατώθησαν ἔτι· καὶ εὐρέθησαν μὲν ἀληθῶς ἱκανὰ τεμάχια ἐξ ἀρχαίου οἰκοδομηματος, ὡς καὶ τὸ ἄνω μέρος κορμοῦ νεαρᾶς γυναικὸς, — ἴσως τῆς Κόρης — ἀρίστης μὲν τέχνης ἀλλ' ἄνευ τῆς κεφαλῆς ἀτυχῶς, χωρὶς νὰ δύναται τις ὅμως νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὰ ἔχγη τοῦ ἱεροῦ ἡ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐν ᾧ κατὰ τὸν Παυσανίαν ἔκειντο «Δήμητρος καὶ τῆς Παιδὸς ἀγάλματα καὶ Ἀθηνᾶς τε καὶ Ἀπόλλωνος». Ἰσως μάλιστα αἱ περαιτέρω ἀνασκαφαὶ ἀπαιτήσωσι τὴν σύγχρονον ἀπαλλαγὴν τοῦ ὁρθόδοξου ἑλληνικοῦ ναοῦ (ἀριστουργήματος βυζαντινῆς τέχνης) ἀπὸ τῶν φραγκικῶν βαναυσουργημάτων.

★

Τέλος εἰς τοὺς ἀπέναντι τῆς Μονῆς τοῦ Προφήτου Ἡλίου χώρους ἀπεκαλύφθη κρηπιδωμᾶ 20 μέτρων — ἰδιωτικοῦ νεκροταφείου — παράλληλον τῆς ἀρχαίας ὁδοῦ, δεικνύον τὴν διευθύνσιν τῆς, καὶ χρησιμεύον πρὸς ἀσφαλῆ ἐξακρίβωσιν καὶ ἀνεύρεσιν ταύτης· καὶ ἕτερον — τετράπλευρον — κρηπιδωμᾶ ἐκεῖ ποῦ ἀπεκαλύφθη, (ἐν ᾧ ἀνευρέθησαν δύο τάφροι — ἴσως μεταγενέστεροι — καὶ μία νεκρικὴ κάλπη) ὅπερ ἡδυνάτο τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἀνήκει μᾶλλον εἰς μικρὸν ναόν· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ταύτῃ, πάλιν ἂν πρόκειται περὶ τοῦ Κουαμίτου καλουμένου ὑπὸ τοῦ Παυσανίου ἡ ἄλλου τινὸς δὲν δύναται τις μέχρι τοῦδε τοῦλάχιστον ν' ἀποφανθῇ, ἔαν οἱ περὶ αὐτὸ ἀνασκαπτόμενοι χώροι δὲν φέρωσιν εἰς φῶς ἐπιγραφὴν τινα καὶ ἀφοῦ μάλιστα ἀτυχῶς χαίνει παραπλευρώς φρικώδης καὶ παλαιότατη ἀσβεστοκάμηρος!...

Εὐχῆς ἔργον ἤθελεν εἶναι ἂν διὰ σοβαρὰς καὶ γενναίας ἀποράσεις καὶ ἐργασίας ἀνεσκάπτετο ὁ ἀπὸ Προφήτου Ἡλίου μέχρι τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης χώρος, καὶ ἀπεκαλύπτετο τὸ ἐκ τεσσάρων τοῦλάχιστον σημερινῶν σταδίων τμηματὸς τῆς ἀρχαίας ἱερᾶς ὁδοῦ, ἐφ' ἧς θὰ ἡδυνάτο τις νὰ βαδίξῃ ὡς ἐν τῇ ἀρχαιότητι! Ὅποιον ἱερὸν προσκύνημα θὰ ἔδωρεῖτο εἰς τὸν πεπολιτισμένον κόσμον ἡ ἀρχαιολογικὴ ἑταιρεία!...

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΑ

Ἄτρωτος παῖς

Ἡ κάτωθι περιεργωτάτη ἀληθῶς διήγησις ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως εἰς τὴν Ἑφημερίδα τοῦ Ἀγῶνι ὑπὸ τοῦ ἐκ Πετρίγκια τῆς Κροατίας καθηγητοῦ Ζόχ.

Ἐν Σαραγέβῳ, ὅπου ἄλλοτε ἤμην διευθυντὴς τοῦ αὐτόθι γυμνασίου, διωργάνωσα, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ δουκὸς Γουλιέλμου τῆς Βυρτεμβέργης, ἐορτὴν τῆς 1 Μαΐου διὰ τὴν νεολαίαν τοῦ σχολείου καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἡτοίμαξα μετὰ τῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου μικρὰν θεατρικὴν παράστασιν. Τότε μοὶ παρουσιάσθη μαθητὴς τῆς πρώτης τάξεως ὀνόματι Λέων Λέβι, ἡλικίας 16 περίπου ἐτῶν, καὶ μοὶ εἶπεν